

Pautes per al disseny d'una assignatura de pràctiques externes

Les pràctiques: una immersió en el context professional

Tant si es tracta de pràctiques externes, en què l'estudiant es trasllada físicament a un centre o a una empresa, com si hi treballa a distància en qualsevol de les modalitats possibles, el context ha d'oferir-li l'oportunitat de consolidar de manera integrada les competències i els aprenentatges desenvolupats al llarg del seu itinerari formatiu en la titulació i, fins i tot, de desenvolupar-ne de noves, alhora que ha de facilitar-li l'ocupabilitat i la capacitat emprenedora.¹

El denominador comú de totes les possibilitats és el fet de situar l'estudiant en un **context d'aprenentatge autèntic** que el posi davant de la **realitat** del seu **camp professional**, en el qual haurà de poder analitzar i resoldre problemes, prendre decisions i enfrontar-se a ambigüitats, incerteses i complexitats pròpies de l'entorn professional.²

Aquests contextos d'aprenentatge autèntic contenen propostes d'activitats complexes que n'augmenten l'autenticitat.³ Tenen les característiques següents:

- La **rellevància**: és un aprenentatge **significatiu** i **útil** respecte de les funcions, els rols i les tasques que l'estudiant haurà desenvolupat durant les pràctiques, i també respecte dels seus interessos.
- La **complexitat**: l'activitat fomenta l'activació d'habilitats de **complexitat cognitiva elevada** i **creixent**. És a dir, ens situem en les categories o nivells de domini elevats de les competències que es posen en joc (crear, decidir, raonar o resoldre; enfront de comprendre, percebre, parar atenció, memoritzar o aplicar).⁴
- El **realisme**: situen l'estudiant davant de **situacions problemàtiques** o dilemes que ha de resoldre, per a la qual cosa s'haurà de fer **preguntes** i traçar el camí per a *aportar*

¹Reial decret 1707/2011, de 18 de novembre, pel qual es regulen les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants universitaris.

²Les pràctiques virtuals a la UOC. Document intern. Abril del 2017.

³Conferència inaugural de Conectar Igualdad, Congreso Regional Jujuy 2012 «Enseñar y evaluar para construir conocimiento. Actividades auténticas». A càrrec d'Elena Barberà. <https://youtu.be/EHWOhNqto9Y>

⁴SOLO Taxonomy: <https://www.johnbiggs.com.au/academic/solo-taxonomy/>

solucions. L'estudiant no treballa amb casos hipotètics sinó existents, i en condicions d'aplicació a la vida real o altament similars. En aquests casos les dades donades són reals i els mateixos estudiants les poden recollir de documents, de proves, de recursos i del contacte directe amb professionals.

- **L'estudiant s'implica:** treballar amb dades reals i en companyia de professionals o experts afavoreix que els estudiants se sentin part del context de les pràctiques, augmenta la seva *motivació* i aprenen millor, alhora que fa que desenvolupin la seva *identitat professional*.

Vademècum Pràcticum

El Vademècum Pràcticum proporciona una guia per al disseny i l'avaluació dels pràcticums dels diferents programes dels **Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació**. Pot ser útil tant per al professorat que hagi de crear un pràcticum des del començament com per al professorat que vulgui revisar i millorar les seves assignatures de pràctiques en funcionament.

<http://practicum-epce.recursos.uoc.edu/>

Acompanyament en tres moments

En les pràctiques externes l'estudiant té dos tutors: **el tutor de l'entitat col·laboradora** i **el tutor acadèmic de la Universitat**. Aquestes dues figures l'acompanyen al llarg de la realització de les pràctiques externes i li fan el guiatge per a aplicar i completar les competències desenvolupades durant la seva formació acadèmica.

El tutor de l'entitat col·laboradora, en coordinació amb el tutor acadèmic, acull l'estudiant i organitza la seva activitat d'acord amb el projecte formatiu. Així mateix, emet els informes intermedi i final en què valora les tasques que ha dut a terme l'estudiant a l'entitat o a l'organització.

El tutor acadèmic ha d'acompanyar el procés formatiu que l'estudiant segueix al centre de pràctiques, proposant activitats que permetin fer i garantir un bon seguiment de les pràctiques, i també la seva avaluació final.

A la UOC, aquest seguiment es fa mitjançant l'aula virtual, on les activitats de l'assignatura es poden ordenar segons tres moments:

- A. Inicial:** l'estudiant desenvolupa un **pla de treball** sobre les funcions acordades i validades per a la posició de pràctiques que ocupa, alhora que identifica oportunitats d'aprenentatge.
- B. Desenvolupament:** durant la realització de les pràctiques al centre, l'estudiant pot elaborar un **informe de seguiment intermedi** per a descriure'n el desenvolupament i valorar si les tasques fetes s'ajusten al pla de treball plantejat prèviament.
- C. Finalització:** inclou la realització de la **memòria de pràctiques** amb la descripció de les funcions fetes durant les pràctiques, juntament amb la valoració i la reflexió sobre els aprenentatges duts a terme.

A més, podem proposar **una activitat de preparació i/o de tancament** en què es pot plantejar a l'estudiant que faci una reflexió sobre el seu futur desenvolupament professional, dissenyar una estratègia de marca personal o els instruments de suport a la recerca de feina, com ara un currículum (CV) i una carta de presentació, entre altres. D'aquesta manera, afavorim la millora de l'ocupabilitat i el desenvolupament de la competència emprenedora i responem a una part dels objectius que es pretenen assolir amb les pràctiques externes.

Memòria de pràctiques

En l'article 14 del **Reial decret 1707/2011, de 18 de novembre, pel qual es regulen les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants universitaris**, s'estableix que:

1. L'estudiant ha d'elaborar i fer lliurament al tutor acadèmic de la universitat d'una memòria final, a la conclusió de les pràctiques, en la qual hi han de figurar, entre d'altres, els següents aspectes:

- a) Dades personals de l'estudiant.*
- b) Entitat col·laboradora on ha fet les pràctiques i lloc d'ubicació.*
- c) Descripció concreta i detallada de les tasques, treballs desenvolupats i departaments de l'entitat als quals ha estat assignat.*
- d) Valoració de les tasques desenvolupades amb els coneixements i les competències adquirits en relació amb els estudis universitaris.*

- e) *Relació dels problemes plantejats i els procediments seguits per a la seva resolució.*
- f) *Identificació de les aportacions que, en matèria d'aprenentatge, han suposat les pràctiques.*
- g) *Avaluació de les pràctiques i suggeriments de millora.*

Per tant, hem d'assegurar que les memòries dels estudiants de pràctiques recullen els diferents elements que marca la normativa.

Per a cada moment, un repte

El disseny de les assignatures de pràctiques responen als tres moments descrits anteriorment:

- **Inicial:** analitza el context de les pràctiques i planifica una intervenció.
- **Desenvolupament:** desenvolupa activitats al centre de pràctiques.
- **Final:** fa balanç de l'experiència d'aprenentatge i elabora la memòria de pràctiques.

Com ho hem de fer

PAS 1 Plantejar un repte per a cada moment. En cada repte es pot descriure una situació o context que l'estudiant es trobarà en el lloc de pràctiques. En la definició de la situació es poden tenir en compte les possibles realitats i problemàtiques pròpies de l'àmbit professional.

PAS 2 Proposar activitats que guiïn i complementin el procés. Les activitats plantejades a l'aula han de tenir sentit en el context de les pràctiques i recomanem que no signifiquin una sobrecàrrega en relació amb les tasques desenvolupades en el centre de pràctiques. En aquest sentit, les activitats de l'aula han de servir com a complement i permetre l'avaluació del procés formatiu fet per l'estudiant durant l'estada al centre. Per a aquestes activitats cal **establir un calendari** dins del semestre o del període de pràctiques.

PAS 3 Vincular els recursos d'aprenentatge en cadascun dels reptes, per exemple informes professionals, pàgines web del sector, projectes de referència, butlletins d'actualitat, entrevistes a experts, documentals, articles d'opinió d'especialistes, casos, memòries de col·legis professionals, bases legals de consulta, protocols, normatives, decrets, lleis, accés a les xarxes socials professionals del sector, experiències d'estudiants en pràctiques d'anys anteriors, entre altres.

Competències

Recomanem informar l'estudiant de les competències que ha de desenvolupar en l'assignatura de Pràctiques en el pla docent, recollint totes les que hagin estat assignades a la memòria de la titulació.

S'ha de tenir en compte que segons el **Reial decret 1707/2011, de 18 de novembre, pel qual es regulen les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants universitaris**, *els continguts de la pràctica s'han de definir de forma que assegurin la relació directa de les competències a adquirir amb els estudis cursats*. Tot i que cada lloc de pràctiques té les seves particularitats, cal vetllar perquè les activitats que l'estudiant desenvolupa a les pràctiques externes, tant al centre col·laborador com a l'aula virtual, responguin al perfil professional per al qual capacita la titulació.

Exemple del moment inicial

PAS 1 Plantejar un repte⁵

Títol del repte

Benvingut a l'equip

Plantejament del repte

Les pràctiques són una experiència que t'ajudarà a identificar els teus objectius professionals i et brinden diverses possibilitats per a explorar-les. Aprofita-les! En els propers mesos treballaràs al costat de professionals del sector de la nutrició i l'alimentació i podràs conèixer les particularitats de diverses activitats i institucions. Per a aconseguir un benefici mutu i poder compartir, absorbir, aplicar i aprofundir els coneixements adquirits durant el màster, és important conèixer l'entorn i l'equip de treball amb el qual treballaràs, però no és menys important conèixer també què pots aportar tu.

Coneixes prou els teus punts forts i les teves potencialitats? Què saps de la institució o de l'equip amb el qual has de col·laborar? Comencem la presa de contacte!

PAS 2 Proposar activitats

Què es demana?

1. Contacta amb el teu tutor de pràctiques. És interessant conèixer quin tipus d'activitat es fa al centre, a més de les funcions del departament on faràs les teves pràctiques. Pensa que aquesta informació no solament la pots obtenir de la conversa amb el teu tutor sinó també per mitjà de la cerca d'informació sobre la institució.
2. A partir de la reflexió sobre les teves potencialitats i de la informació que has recollit sobre l'activitat professional del tutor, pensa en una manera innovadora de presentar-te. Enregistra-la en vídeo i fes-la arribar a l'espai per a presentació de vídeos que tens disponible a l'aula.

⁵ Basat en l'assignatura M3.529 Pràctiques externes MU Nutrició i Salut. Professores: Alicia Aguilar i Marina Bosque.

3. Consensua amb el tutor el teu pla de treball per a fer les pràctiques. Aquest pla de treball l'hauràs de plasmar en un document que lliuraràs al "registre d'avaluació continuada (RAC)" d'aquesta mateixa aula.
4. Pots concretar el **pla de treball** a partir de:
 - l'**anàlisi del context i de les necessitats** del centre de pràctiques, de l'entorn de treball o del projecte al qual et vincularàs, especificant com afavoriràs la integració en el context de treball de manera activa i empàtica;
 - la **planificació d'una intervenció**, tenint present com pots contribuir-hi d'una manera real i no solament des d'una vessant teòrica;
 - la **connexió de la intervenció** amb els teus interessos, expectatives i necessitats d'aprenentatge, i també el reconeixement del teu propi potencial.

PAS 3 Vincular els recursos d'aprenentatge⁶

- **Monogràfic *Personal branding*.** Monogràfic de recursos sobre marca personal adreçat a estudiants.
- **Per a què, com i quan cal fer pràctiques? El que has de saber per decidir-te a fer-les!**
- **Les pràctiques curriculars: una oportunitat per a impulsar la teva carrera professional**
- **Estudiants en pràctiques: un actiu de present i de futur.** Avantatges de l'empresa d'acollir estudiants en pràctiques.

Altres fitxes relacionades

 Quines activitats es poden fer a l'aula?

 Com es poden implementar activitats-NIU a l'aula

 Com es formula el repte d'una activitat

⁶ Recursos d'aprenentatge de l'assignatura M1.272 - Pràctiques externes de MU en Direcció i Gestió de RRHH. Professora: Lourdes Esteban.